Sempozyum: 2. Ulusal Eğitim Programları ve Öğretim Kongresi

Düzenleme Tarihi: 27-28-29 Eylül 2012

Düzenleyen: Abant İzzet Baysal Üniversitesi

Yapıldığı İl: Bolu

Link: https://www.pegem.net/Akademi/kongre_detay.aspx?id=136747

Bildiri: https://www.pegem.net/Akademi/kongrebildiri_detay.aspx?id=136832

Sempozyum: 2. Ulusal Eğitim Programları ve Öğretim Kongresi

İlköğretim Öğrencilerinin Öğrenme Stillerinin Sınıf Düzeyine ve Cinsiyete Göre İncelenmesi

Seval Fer
Trakya Üniversitesi
Derya Kuş
Yıldız Teknik Üniversitesi
Semra Akyol
Marmara Üniversitesi

Bildiri Özeti:

Öğrenme, çevreyle etkileşim sonucunda meydana gelen içsel ve bireysel bir süreçtir. Geleneksel öğretimde, öğrenme ortamını dolayısıyla öğrenme sürecini etkileyen çok sayıda kontrol dışı uyarıcıya rağmen öğrencilerden eşit yoğunluktaki bilgileri benzer yollarla öğrenmeleri beklenir. Oysa birçok eğitimcinin katıldığı görüş, öğrencilere bireysel, kendi öğrenme yollarına uygun ortamlar sunmanın, öğretimi daha kalıcı ve etkili kıldığıdır. Öğrenmeyi etkileyen yaş, cinsiyet, ön bilgiler, çevresel faktörler gibi bireysel özelliklerin yanında bireyin öğrenme yollarını işaret eden öğrenme stilleri önemli bir bireysel özellik olarak görülmektedir. Öyleyse öğrenme stili nedir? Öğrenme stili öğrenenin öğrenme ortamına ilişkin algı, ilişkilendirme ve tepki verme özellikleridir; diğer bir ifadeyle, bireyin bilgiye ulaşmada, işlemede ve korumada kullandığı kendine özgü olan tarzıdır (Cano-Garcia & Hughes, 2000; DeBello, 1990). Öğrenme stili öğrenenin tercih ettiği bilgi işleme biçimidir (Mayer, 1987).

Bireyler stillerini kullanmada bir ölçüde esnek davranırlar ve belirli bir durumda kendilerini gerekli olan stile adapte etmeyi denerler (Zhang & Sternberg, 2000). Öğrenme stilini etkileyen bir değişken olan cinsiyete yönelik araştırma bulgularını incelemekte yarar vardır. Cinsiyetin öğrenme stilleri üzerinde etkili olduğunu bulgulayan araştırmalar kadar etkili olmadığını ortaya koyan araştırmalar da mevcuttur. Örneğin kimi araştırmalara göre (Bkz. Bishop 2008, Çubukçu 2005, Dinç ve Bal 2008, Fer 2005, May Leng & Maarof 2009, Tucker 1999, Yıldızlar 2010) cinsiyet öğrenme stilleri üzerinde doğrudan etkilidir. Hogg ve Vaughan'a (2007, 387) göre ise eğer gerçekten varsa davranış farklılıkları cinsiyetten değil, rol dağılımından kaynaklanır, çünkü geleneksel olarak erkekler ve kadınlar toplumda farklı rollere sahiptir. Sternberg'in (2009) de ifadesiyle kültür de cinsiyetler için farklı ödül sistemleri oluşturarak stil farklılığını pekiştirebilir. Erkeklerde kural koyan, bağımsız, yenilikçi ve bütüncül bir tarzın, kadınlarda kurala uyan, bağımlı, muhafazakâr ve detaycı bir tarzın ödüllendirilmesini uygun gören bir kültürün kadını ve erkeği de benzer yönde sosyalleşir. Bu durum evde ailenin, okulda öğretmenin yetiştirme tarzıyla doğrudan veya dolaylı olarak öğrenciniM düşünme ve öğrenme stillerini de şekillendirir. Öte yandan öğrenme stili tercihinin cinsiyete göre farklılaşmadığını bulgulayan araştırmalara da rastlanmaktadır (örn: Cilliers & Sternberg akt. Kaya, 2009, Çubukçu 2004, Duman ve Çelik 2011, Grigorenko & Sternberg 1997, Khasawneh, 2011, Zhang 2002. Yukarıda da sunulan araştırmalardan da anlaşılacağı gibi, cinsiyet değişkeninin öğrenme stiline etkisine yönelik bulguların karmaşık olduğu gözlenmektedir. Ek olarak, bu araştırmaların daha çok üniversite öğrencileri veya öğretmen adaylarıyla yapıldığı ve sınıf düzeyinin bir değişken olarak ele alınmadığı görülmüştür. Öte yandan, Curry'nin (1990) de ifade ettiği gibi, öğrenme stillerinin; ders programları, öğretim yöntemleri, değerlendirme yöntemleri ve öğrenciye rehberlik etme konularında iyileştirme işlevleri bulunur. Öyleyse, ilköğretim öğrencilerinin öğrenme stillerinin cinsiyet ve sınıf düzeyine göre incelenmesi ihtiyacından söz edilebilir.

Çalışmada, ilköğretim 6., 7. ve 8. sınıf öğrencilerinin öğrenme stillerinin sınıf düzeyine ve cinsiyete göre incelenmesi amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda cevap aranan sorular şunlardır: İlköğretim 6., 7. ve 8. sınıf öğrencilerinin öğrenme stilleri (1) sınıf düzeyine göre farklılaşmakta mıdır? (2) cinsiyete göre farklılaşmakta mıdır? Araştırma betimsel araştırma kapsamındaki genel tarama modeliyle yapılmıştır Veri toplama aracı "Bütüncül ve Detaycı Öğrenme Stili Ölçeği"dir. Ölçek, Sternberg ve Wagner'in (1992, akt. Sternberg, 1997) "Düşünme Stilleri Envanteri"nden yararlanılarak Fer (2007) tarafından geliştirilmiştir. Ölçekte kişinin öğrenme sırasında kullandığı öğrenme stilleri bütüncül ve detaycı olmak üzere ikiye ayrılır. Ölçek, tamamı olumlu cümle formatında yazılmış olup stil türlerinin her birinde 12'şer madde olmak üzere toplam 24 maddeden oluşur.

Ölçeğin 1-12. maddeleri bütüncül stile, 12-24. maddeleri detaycı stile aittir. Ölçek 'bana hiç uygun değil' için 1 puan, 'bana çok az uygun' için 2 puan, 'bana oldukça uygun' için 3 puan, 'bana çok uygun' için 4 puan, 'tamamen bana uygun' için 5 puan verilerek puanlanır. Ölçekte bulunan maddelerden iki örnek, ölçekteki madde numarasıyla birlikte şöyledir: (12) Bilgileri kolay ezberleyemem (bütüncül). Bilgileri kolay ezberlerim(detaycı). Her bir katılımcının en yüksek puan aldığı stil, onun öğrenme stilidir. Eğer birey, her iki stilden eşit puan almışsa bu durumda bütüncül ile detaycı arasında yer almaktadır. Araştırmada anketlerin sağlıklı ve kontrollü bir şekilde doldurulması, veri kaybının olmaması için elverişli örneklem tercih edilmiştir. Anket İstanbul ilinin Güngören İlçesinde 6., 7. ve 8. sınıfl arda öğrenim gören 652 ilköğretim öğrencisinin katılımıyla uygulanmıştır. Eksik ve yanlış olduğu belirl enen 58 anketle bütüncül ve detaycı stili eşit olan (çalışmada geçerlilik ve güvenilirlik yapılacağı için) 24 anket analize dahil edilmemiş böylece çalışma grubunu 570 ilköğretim öğrencisinin anketleri oluşturmuştur.

Alpha katsayısı ölçeğin bütünü için 0.79; hem detaycı hem de ayrıntıcı öğrenme stili için de 0.73 olup, bu değerler ölçeğin iç tutarlık anlamındaki güvenirliği için yeterli görülmüştür. Ölçeğin yapı geçerliğinin testi için ise önce verilerin faktör analizine uygunluğu test edilmiştir. Bu çerçevede, örneklemden elde edilen verilerin yeterliğini belirlemek için yapılan KMO (Kaiser-Meyer-Olkin) katsayısının 0.75; verilerin çok değişkenli normal dağılımdan gelip gelmediğini test etmek için yapılan Bartlett's testinin ise anlamlı (1701.26, sd: 153, p: .00) çıktığı görülmüş ve böylece faktor analizi yapılmıştır. Varimaks döndürme sonucunda 16 maddeli, iki faktörün yüzde 76 varyans miktarı ile açıkladığı yapı ortaya koymuştur. Varyans miktarının yüzde 18'si birinci, 30'u ise ikinci faktördedir; belirtilen değerler geçerliği ancak kabul edilebilecek düzeyde olan bir ölçeğe ulaşıldığı düşünülebilir. Verilerin analizi için Anova ve t testi yapılmış, farklılıkların kaynağını yorumlamak için ise çoklu karşılaştırma testlerinden Bonferonni testi kullanılmıştır.

Araştırmanın birinci alt problemine yönelik Anova bulgularına göre detaycı öğrenme stili ile sınıf düzeyi arasında farklılık tespit edilmiştir. ($F(2\text{-}566)=5.00$, $p=00$, $p<.01$). Farklılığın kaynağını belirlemek için yapılan Bonferonni ile 6. sınıf öğrencilerinin detaycı öğrenme stilinin 7. ve 8. sınıf öğrencilerinden daha baskın olduğu bulgulanmıştır. Bütüncül öğrenme stili boyutunda ortalamalar bazında 8. sınıfl ar lehine bir farklılaşma görülse de bu fark istatistiksel olarak anlamlı değildir. Araştırmanın ikinci alt problemine yönelik t testi değerlerine göre, detaycı öğrenme stilinde kız öğrenciler (=41.46) ile erkek öğrenciler (=39.41) arasında, kız öğrenciler lehine istatistiksel olarak anlamlı ($t(567)=3.17$, $p=.00$, $p<.01$) bir fark görülmüştür. Sonuç olarak, yukarıda sunulan bulgulardan da anlaşılacağı gibi, ilköğretim 6., 7. ve 8. sınıf öğrencilerinin öğrenme stilleri hem sınıf düzeyine göre hem de cinsiyete göre değişmektedir. Diğer bir deyişle, öğrenme stili üzerinde hem sınıf düzeyi(detaycı stilde v e 6. sınıf öğrencilerinde baskın) hem de cinsiyet (detaycı stilde ve kız öğrencilerde baskın) etkili olmuştur.

Bu çalışmanın bulgularından hareketle, tüm öğrencilerin aynı biçimde öğrenemeyeceği çıkarımında bulunmasında ve öğrencilerin stillerini, başta öğrencinin kendisi olmak üzere öğretmenlerin, velilerin, rehber öğretmenlerin ve diğer ilgililerin bilmesinde yarar olduğu söylenebilir. Yine de öğrenme stilinin cinsiyet değişkeni üzerinde ve farklı eğitim ve sınıf düzeyinden öğrencilerin öğrenmeleri üzerinde etkili olup olmadığını netleştiren yeni araştırmalara ihtiyaç vardır.

Anahtar Sözcükler: ilköğretim , öğrenme stilleri, öğrenme stilleri ve cinsiyet, akademik başarı.

View publication stats